

Calisvaer Consultancy
drs. J. Kalisvaart AA
Emmenhoeve 29
6721 LC Bennekom
E jankalisvaart@me.com

Consultancy Governance & Finance
H.A. Woudstra AA
Willem van Kleeflaan 9-2
6824 AS Arnhem
E bw.52@hotmail.com

Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA)
Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
Per email: consultaties@nba.nl

Arnhem / Bennekom, 16 oktober 2024

Betreft: consultatie SKM1

Geachte Collega's,

Wij maken graag gebruik van de geboden gelegenheid om te reageren op het consultatiedocument Kwaliteitsmanagement eerste tranche, waarin de vertaling van de Internationale Standaard on Quality Management 1 (ISQM1) is uitgewerkt in de Standaard voor kwaliteitsmanagement 1 (SKM1). Verder reageren wij op de voorgestelde wijzigingen in de Verordening Accountantsorganisatie (VAO).

Achtereenvolgens treft u aan:

- A. Algemene bevindingen vooraf;
- B. Consultatie vragen en antwoorden;
- C. Bijlage 1 Overzicht voorgestelde wijzigingen vertaling consultatie document SKM1;
- D. Bijlage 2 Matrix regelgeving in relatie tot dienstverlener en soort opdracht;
- E. Statistiek verdeling bedrijven naar rechtsvorm in Nederland.

A Algemene bevindingen vooraf.

Proces totstandkoming van de standaard

Het proces van totstandkoming van de standaard is in het consultatiedocument toegelicht op bladzijde 3 en 5. Wij hebben met verbazing kennisgenomen van dit proces en hebben hierbij de volgende vragen:

1. Wat is de reden geweest dat de Nadere voorschriften kwaliteitssystemen (NVKS), die in werking zijn getreden op 1 januari 2017 en sinds 1 januari 2018 van toepassing zijn, gebaseerd zijn op een concept-versie van ISQM1? Hiermee heeft Nederland in 2018 definitieve regelgeving op het gebied van kwaliteitsmanagement geïntroduceerd, terwijl internationaal gezien het due-process nog niet was afgerond. Waarom niet gewacht tot dit due-process was afgerond?
2. Waarom heeft de NBA bij de definitieve publicatie van de ISQM1 in december 2020 niet direct actie ondernomen toen duidelijk werd dat de NVKS op essentiële onderdelen niet overeenstemt met de definitieve versie van de ISQM1?

Wij missen in het consultatiedocument een uiteenzetting van de reden waarom de NBA zo lang heeft gewacht met het aanpassen van de kwaliteitstandaard NVKS naar de Internationale Standaard ISQM1, die is gepubliceerd in december 2020 en van kracht is geworden op 15 december 2022.

Op bladzijde 5 van het consultatiedocument wordt opgemerkt dat de inrichting van het kwaliteitssysteem gebaseerd is op de NVKS en niet wezenlijk anders behoeft te worden onder toepassing van de SKM1. Verder wordt op bladzijde 6 nog opgemerkt dat de NVKS gebaseerd is op een concept van de ISQM en dat de indruk bestaat dat inhoudelijke verschillen marginaal zullen zijn.

Op basis van onze ervaring met de implementatie van ISQM1 bij enkele internationale MKB-accountantskantoren, zijn wij van mening dat u met deze opmerkingen volledig voorbijgaat aan de ingrijpende veranderingen die invoering van de SKM1 voor de meeste MKB-kantoren zal betekenen.

Naar onze mening zal implementatie van de SKM1 voor de kantoren een ingrijpende aanpassing (maar ook verbetering) van het kwaliteitsmanagement ten opzichte van de NVKS betekenen, door de volgende nieuwe elementen in de SKM1:

- De formulering van kwaliteitsdoelstellingen voor de te onderscheiden componenten van het kwaliteitsmanagementsysteem;
- de risicogerichte aanpak met een gedetailleerde identificatie van de kwaliteitsrisico's;
- de inschatting en beheersing van de kwaliteitsrisico's;
- de documentatie van de beheersingsmaatregelen en hoe deze inspelen op de geïdentificeerde kwaliteitsrisico's;
- het monitoring- en het herstelproces alsmede de monitoringactiviteiten en evaluatie van de bevindingen en geïdentificeerde tekortkomingen;
- de verankering van de plan-do-check-act cycle van het kwaliteitssysteem;
- de communicatie over geconstateerde kwaliteitsissues;
- de schaalbaarheid van de vereisten, waarbij in de regelgeving geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen assurance-opdrachten en aan assurance-gerelateerde opdrachten en/of andere opdrachten.

De SKM1 kenmerkt zich als principle-based regelgeving waardoor een proactieve beheersing van kwaliteitsrisico's wordt bevorderd. Al deze elementen worden nu gemist in de huidige NVKS.

Implementatie van de standaard bij MKB-kantoren

Door de handelwijze van de NBA worden de MKB-kantoren nu geconfronteerd met een dubbel implementatietraject van het kwaliteitsmanagement. Immers bij de publicatie van de NVKS in 2017 hebben de kantoren hun kwaliteitsbeleid en procedures moeten aanpassen om te voldoen aan de bepalingen in de NVKS. Vervolgens worden ze nu voor een tweede keer geconfronteerd met een wijziging in de regelgeving, waardoor weer ingrijpende aanpassingen van het kwaliteitsbeleid en procedures nodig zijn. Dit had voorkomen kunnen worden als de NBA zich direct had geconformeerd aan het internationale implementatieproces van ISQM1 en 2. Dit klemmt temeer voor de MKB-kantoren die over het algemeen minder resources in huis hebben om de wijzigingen in de regelgeving in hun dagelijkse praktijk te implementeren.

Transitieproces

Wij zijn van mening dat het proces van transitie van NVKS naar SKM1 integraal moet worden gezien. Dit betekent dat alle wijzigingen in de regelgeving (SKM1 en 2, VAO etc.) inclusief de toelichtingen en handreikingen, idealiter gelijktijdig beschikbaar moeten zijn en niet zoals door u wordt voorgesteld volgtijdig. Dit is uit oogpunt van kostenbeheersing, transparantie en effectiviteit het beste.

We zien geen aanleiding voor het publiceren van een SKM3. In een NBA-handreiking kunnen beroepsaansprakelijkheidsverzekering, stemrecht en waarneming worden uitgewerkt. Er kan terzake verwezen worden naar de Wta en Bta.

Woud aan regelgeving

Voor de diverse groepen van accountants is de regelgeving een grote zoektocht. Wat is van toepassing voor de openbaar accountant, accountant in business, intern accountant en de overheidsaccountant? Ook voor de soort dienstverlening is het lang niet altijd transparant met welke standaard of regelgeving er gewerkt moet worden. Daarbij komt dat bij samenwerken onder gemeenschappelijke naam, als bijvoorbeeld ABC Accountants en Adviseurs, er voor accountants een verantwoordelijkheid is voor de kwaliteit van de werkzaamheden verricht door andere professionals. Kwaliteitsmanagement raakt dan ook de adviespraktijk van het gemengde kantoor.

Wij hebben in bijlage 2 in een matrix de regelgeving op het gebied van kwaliteitsmanagement zo transparant mogelijk weergegeven.

Hulpmiddelen voor de implementatie van deze standaard

De NBA geeft aan de komende tijd met voorbeelden te komen om de transitie zo soepel mogelijk te laten verlopen. Om kleinere kantoren te helpen, zal de NBA internationaal beschikbare materialen, zoals de Quality Management Toolkit (New IFAC & CA ANZ Quality Management Toolkit Will Help Small- and Medium-Sized Practices Globally | IFAC) vertalen en aanpassen aan de Nederlandse situatie.

Wij zijn bekend met de internationaal beschikbare Toolkit en andere guidance van de IFAC. Wij zijn van mening dat deze publicaties voor de Nederlandse accountantskantoren een waardevol instrument kunnen zijn bij de implementatie. Wij adviseren u dan ook om vaart te maken met het beschikbaar stellen van deze publicaties. Idealiter zou deze informatie integraal beschikbaar moeten zijn op het moment van publicatie van de standaard SKM1. Uit het plan van aanpak begrijpen wij dat de beoogde publicatiedatum van de standaard december 2024 is.

B Consultatie vragen en antwoorden

1. Heeft u opmerkingen bij de vertaling van ISQM1 naar SKM1?

Wij hebben de tekst van de standaard doorgelezen en hebben ten aanzien van de vertaling de nodige opmerkingen en wijzigingsvoorstellen. Wij hebben deze uitgewerkt in een tabel, die wij als bijlage 1 hebben toegevoegd.

2. Vindt u dat de gehanteerde wijze van vertalen in de toekomst ook moet worden toegepast op vertalingen van nieuwe/gewijzigde ISA's of andere standaarden?

Wij zijn van mening dat de Nederlandse standaarden en de vertaling hiervan zo nauw mogelijk moeten aansluiten bij de internationale standaarden. Wij zien geen meerwaarde in de N-standaarden. Het kan niet zo zijn, dat de Nederlandse situatie wezenlijk afwijkt van die, in de andere landen. Specifieke Nederlandse uitzonderingen in de regelgeving passen niet meer in het huidige economische klimaat van internationale samenwerking en globalisering.

3. Kunt u zich vinden in het voorstel om de bewaartermijn op 10 jaar te stellen?

Wij zien niet in waarom de bewaartermijn op 10 jaar zou moeten worden gesteld. Dit geeft extra administratieve lasten en belasting van de systemen. De Algemene Wet Rijksbelastingen geeft in Art. 52 lid 4 een termijn van zeven jaren. De bewaartermijn binnen de advocatuur en het notariaat is zeven jaren.

De Wet tuchtrechtspraak accountants bepaalt in Art. 22 lid 1b een maximale termijn van 10 jaar voor het in behandeling nemen van een klacht. Wij adviseren te onderzoeken of deze termijn kan worden gewijzigd naar een termijn van zeven jaren, zodat er geen discrepantie meer bestaat met de wettelijke bewaartermijn.

4. Kunt u zich vinden in het voorstel om de termen accountantspraktijk en accountantseenheid te schrappen uit de beroepsreglementering?

De voorgestelde verbetering is nodig, wij kunnen ons vinden in het voorstel. De internationaal tot stand gekomen tekst kan ook voor de Nederlandse praktijk toegepast worden. Voor internationaal georiënteerde accountantsorganisaties en accountantskantoren is dit zelfs beter. Er lijkt ons geen noodzaak te zijn af te wijken van de meest gereede vertaling van Engels naar de Nederlandse taal. Dus zonder hier meteen een invulling naar de Nederlandse situatie toe te passen.

5. Heeft u opmerkingen bij de aanpassingen in de VAO?

De Bijlage – Doorlopende tekst VAO na wijzigingen, betreft geen doorlopende tekst, doch enkele artikelen. Uitwerking van stemrecht, verzekering en waarneming zien wij bij voorkeur in een NBA-handreiking in plaats van in een verordening. De beoogde standaard voor kwaliteitsmanagement is principle-based. Hier past dan ook een handreiking beter bij dan een verordening. Wij vragen ons af of de Verordening accountantsorganisaties voor het resterend deel van de inhoud nog wel nodig is. Zijn de bepalingen niet eenvoudig elders op te nemen in de regelgeving voor wettelijke en OOB controles?

6. Heeft u opmerkingen bij de voorgestelde inwerkingtreding?

De handelwijze van de NBA met betrekking tot het in stand houden van de NVKS en de te late implementatie van de SKM1, heeft als consequentie dat voor de MKB-accountantskantoren in Nederland, de SKM1 nu eerst op 1 januari 2027 van kracht wordt. Dat is vijf jaar later dan de effectieve datum van invoering van de Internationale standaard ISQM1. Dus vijf jaar te laat!

C Bijlage 1 Overzicht voorgestelde wijzigingen vertaling consultatie document SKM1

In het overzicht treft u de kolom Voorgestelde wijziging/ opmerking of vraag aan.

D Bijlage 2 Matrix regelgeving in relatie tot dienstverlener en soort opdracht

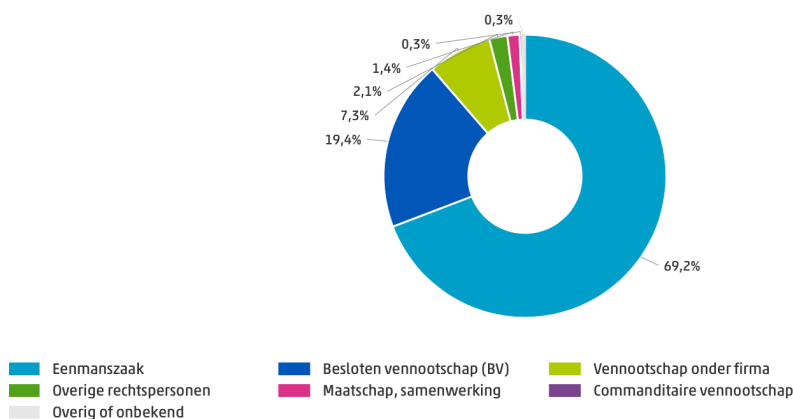
In deze matrix is de regelgeving voor accountants schematisch weergegeven, in relatie tot de verschillende dienstverleners en de soorten opdrachten. In de kolommen is met een X of V teken de relevantie aangegeven van de toe te passen regelgeving. Wij verwachten dat dit een praktische wegwijzer zal zijn voor de praktijk.

E Statistiek verdeling bedrijven naar rechtsvorm in Nederland

Onze reactie is geschreven vanuit de optiek van de MKB-accountant. Het is interessant te zien wat de aantallen en percentages zijn van ondernemingen en non-profitorganisaties hier in Nederland. Een eerste indruk is dat het voor het overgrote deel in de praktijk zal gaan om aan assurance-verwante en overige opdrachten. Zie onderstaande tabel.

Bedrijven naar rechtsvorm, vierde kwartaal*, 2024

Alle economische activiteiten

* Voorlopige cijfers

Tot slot; wij verwachten met deze reactie op de consultatie, vanuit MKB-perspectief, een constructieve bijdrage te hebben geleverd. Wij vragen u om een terugkoppeling op bovenvermelde e-mailadressen.

Met collegiale groet,

Jan Kalisvaart

Bertus Woudstra

Bijlage 1. Overzicht voorgestelde wijzigingen vertaling consultatie document SKM1

Bijlage 2. Matrix regelgeving in relatie tot dienstverlener en soort opdracht

BIJLAGE 1. OVERZICHT VOORGESTELDE WIJZIGINGEN VERTALING CONSULTATIE DOCUMENT SKM1

Artikel	Oorspronkelijke tekst (Engels)	Vertaling Consultatie document	Voorgestelde wijziging / opmerking of vraag
6b	Governance and leadership	Governance en leiding	Goed bestuur en leiderschap
8a	<p>Establishing quality objectives. The quality objectives established by the firm consist of objectives in relation to the components of the system of quality management that are to be achieved by the firm.</p> <p>The firm is required to establish the quality objectives specified by this ISQM and any additional quality objectives considered necessary by the firm to achieve the objectives of the system of quality management.</p>	<p>Het vaststellen van kwaliteitsdoelstellingen. De kwaliteitsdoelstellingen van het kantoor bestaan uit doelstellingen met betrekking tot de componenten van het kwaliteitsmanagementsysteem die het kantoor moet bereiken.</p> <p>Het kantoor dient vast te stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de kwaliteitsdoelstellingen die zijn voorgeschreven in deze Standaard en • mogelijke andere kwaliteitsdoelstellingen die het kantoor noodzakelijk acht om de doelstellingen van het kwaliteitsmanagementsysteem te bereiken. 	<p>Elke aanvullende kwaliteitsdoelstelling die het kantoor noodzakelijk acht om de doelstellingen van het kwaliteitsmanagement systeem te bereiken.</p>
14b	Engagement reports issued by the firm or engagement partners are appropriate in the circumstances.	de opdrachtrapportages van het kantoor of de opdrachtpartners in de gegeven omstandigheden passend zijn.	de opdrachtrapportages van het kantoor of van de opdrachtpartners in de gegeven omstandigheden passend zijn.
15	The public interest is served by the consistent performance of quality engagements. The design, implementation and operation of the system of quality management enables the consistent performance of quality engagements by providing the firm with reasonable assurance that the objectives of the system of quality management, stated in paragraph 14(a) and (b), are achieved. Quality engagements are achieved through planning and performing engagements and reporting on them in accordance with professional standards and applicable legal and regulatory requirements. Achieving the objectives of those standards and complying with the	Dit verschaft een redelijke mate van zekerheid aan het kantoor dat zijn doelstellingen in paragraaf 14 (a) en (b) worden bereikt.	Dit verschaft een redelijke mate van zekerheid aan het kantoor dat de kwaliteitsdoelstellingen in paragraaf 14 (a) en (b) worden bereikt.

Artikel	Oorspronkelijke tekst (Engels)	Vertaling Consultatie document	Voorgestelde wijziging / opmerking of vraag
	requirements of applicable law or regulation involves exercising professional judgment and, when applicable to the type of engagement, exercising professional skepticism.		
16j	Listed entity – An entity whose shares, stock or debt are quoted or listed on a recognized stock exchange, or are marketed under the regulations of a recognized stock exchange or other equivalent body.	Andere beursgenoteerde onderneming – <i>beursgenoteerde onderneming die geen organisatie van openbaar belang (oob) is. Het gaat hier om beursgenoteerde ondernemingen die niet op een gereguleerde beurs in de Europees Economische Ruimte (EER) zijn genoteerd.</i>	Waarom wordt dit vertaald in Andere beursgenoteerde ondernemingen?
16q	Quality objectives – The desired outcomes in relation to the components of the system of quality management to be achieved by the firm.	Kwaliteitsdoelstellingen - De gewenste resultaten met betrekking tot de componenten van het kwaliteitsmanagementsysteem die het kantoor moet bereiken.	Kwaliteitsdoelstellingen - De gewenste resultaten die het kantoor moet bereiken met betrekking tot de componenten van het kwaliteitsmanagementsysteem.
16i	Policies are statements of what should, or should not, be done to address a quality risk(s). Such statements may be documented, explicitly stated in communications or implied through actions and decisions.	Beleid is een uiteenzetting over wat wel of niet moet worden gedaan om een of meer kwaliteitsrisico's te mitigeren. Dergelijke uiteenzettingen kunnen worden gedocumenteerd, expliciet worden gecommuniceerd of impliciet voortvloeien uit handelingen en besluiten	Beleid is een uitwerking van beleidsregels over wat wel of niet moet worden gedaan om een of meer kwaliteitsrisico's te mitigeren. Dergelijke uitwerkingen kunnen worden gedocumenteerd, expliciet worden gecommuniceerd of impliciet voortvloeien uit handelingen en besluiten.
18	The individual(s) assigned ultimate responsibility and accountability for the firm's system of quality management, and the individual(s) assigned operational responsibility for the firm's system of quality management shall have an understanding of this ISQM, including the application and other explanatory material, to understand the objective of this ISQM and to apply its requirements properly.	Om de doelstelling van deze Standaard te begrijpen en de vereisten naar behoren toe te passen dienen: <ul style="list-style-type: none"> • de persoon (personen) met de eindverantwoordelijkheid⁹ voor het kwaliteitsmanagementsysteem; en • de persoon (personen) met de operationele verantwoordelijkheid daarvoor 	Om de doelstelling van deze Standaard te begrijpen en de vereisten naar behoren toe te passen dienen: <ul style="list-style-type: none"> • de persoon (personen) met de eindverantwoordelijkheid⁹ voor het kwaliteitsmanagementsysteem; en • de persoon (personen) met de operationele verantwoordelijkheid daarvoor

Artikel	Oorspronkelijke tekst (Engels)	Vertaling Consultatie document	Voorgestelde wijziging / opmerking of vraag
		inzicht te hebben in deze Standaard en ook in de toelichtingen.	de standaard inclusief de toelichtingen en ander verklarende informatie te begrijpen.
20a	Ultimate responsibility and accountability for the system of quality management to the firm's chief executive officer or the firm's managing partner (or equivalent) or, if appropriate, the firm's managing board of partners (or equivalent);	de eindverantwoordelijkheid voor het kwaliteitsmanagementsysteem aan de chief executive officer of managing partner (of aan een gelijkwaardige functie) van het kantoor, of, in voorkomend geval, aan het dagelijks bestuur (of aan een gelijkwaardige orgaan) van het kantoor;	Waarom worden hier geen Nederlandse functiebenamingen gebruikt?
24	The firm shall establish the quality objectives specified by this ISQM and any additional quality objectives considered necessary by the firm to achieve the objectives of the system of quality management. (Ref: Para. A42–A44)	Het kantoor dient vast te stellen: <ul style="list-style-type: none"> • de kwaliteitsdoelstellingen gespecificeerd in deze Standaard, en • eventuele aanvullende kwaliteitsdoelstellingen die het kantoor noodzakelijk acht om de doelstellingen van het kwaliteitsmanagementsysteem te bereiken. (Zie Par. A42-A44) 	<ul style="list-style-type: none"> • elke aanvullende kwaliteitsdoelstelling die het kantoor noodzakelijk acht om de doelstellingen van het kwaliteitsmanagementsysteem te bereiken. (Zie Par. A42-A44)
28	Governance and Leadership	Governance en leiding	Goed bestuur en leiderschap
28b	(b) Leadership is responsible and accountable for quality. (Ref: Para. A57)	(b) de leiding is verantwoordelijk voor, en legt verantwoording af over, kwaliteit. (Zie: Par. A57)	Het leiderschap is verantwoordelijk voor, en legt verantwoording af over, kwaliteit. (Zie: Par. A57)
28c	(c) Leadership demonstrates a commitment to quality through their actions and behaviors. (Ref: Para. A58)	(c) de leiding toont haar commitment aan kwaliteit door haar handelingen en gedragingen. (Zie: Par. A58)	Het leiderschap toont haar commitment aan kwaliteit door haar handelingen en gedragingen. (Zie: Par. A58)
31d	(d) Consultation on difficult or contentious matters is undertaken and the conclusions agreed are implemented. (Ref: Para. A79–A81)	(d) Over moeilijke of omstrede aangelegenheden wordt geconsulteerd en de overeengekomen conclusies worden opgevolgd. (Zie: Par. A79-A81)	Over moeilijke of omstrede aangelegenheden wordt geconsulteerd en de overeengekomen conclusies worden geïmplementeerd. (Zie: Par. A79-A81)
32b	(b) Personnel demonstrate a commitment to quality through their actions and behaviors, develop and maintain the	(b) het personeel: <ul style="list-style-type: none"> • toont in hun handelingen en gedragingen commitment aan kwaliteit; 	

Artikel	Oorspronkelijke tekst (Engels)	Vertaling Consultatie document	Voorgestelde wijziging / opmerking of vraag
	appropriate competence to perform their roles, and are held accountable or recognized through timely evaluations, compensation, promotion and other incentives. (Ref: Para. A91–A93)	<ul style="list-style-type: none"> ontwikkelt en onderhoudt de passende competentie(s) om hun taken te vervullen; en wordt verantwoordelijk gehouden door middel van tijdige evaluatie, beloning, promotie en andere stimulansen. (Zie: Par. A91-A93) 	<ul style="list-style-type: none"> wordt verantwoordelijk gehouden of erkend door middel van tijdige evaluatie, beloning, promotie en andere stimulansen. (Zie: Par. A91-A93)
33ci	(i) Information is communicated to personnel and engagement teams, and the nature, timing and extent of the information is sufficient to enable them to understand and carry out their responsibilities relating to performing activities within the system of quality management or engagements; and	(i) Informatie wordt gecommuniceerd aan het personeel en de opdrachtteams.	(i) Informatie wordt gecommuniceerd met het personeel en de opdrachtteams. De vertaling “communiceren aan” in plaats van “communiceren met” is ook toegepast in de volgende artikelen: 33cii 33d 33di 46 47 51a 51ai 52a 55b
54b	Except for matters related to identified deficiencies that have a severe but not pervasive effect on the design, implementation and operation of the system of quality management, the system of quality management provides the firm with reasonable assurance that the objectives of the system of quality management are being achieved; or (Ref: Para. A192)	uitgezonderd aangelegenheden die verband houden met geïdentificeerde ernstige tekortkomingen die geen diepgaande invloed hebben op de opzet, implementatie en werking van het kwaliteitsmanagementsysteem, verschaft het kwaliteitsmanagementsysteem het kantoor een redelijke mate van zekerheid dat de doelstellingen van het kwaliteitsmanagementsysteem worden bereikt; of (Zie: Par. A192)	uitgezonderd aangelegenheden die verband houden met geïdentificeerde ernstige tekortkomingen die een ernstige maar geen diepgaande invloed hebben op de opzet, implementatie en werking van het kwaliteitsmanagementsysteem, verschaft het kwaliteitsmanagementsysteem het kantoor een redelijke mate van zekerheid dat de doelstellingen van het kwaliteitsmanagementsysteem worden bereikt; of (Zie: Par. A192)

BIJLAGE 2 MATRIX REGELGEVING IN RELATIE TOT DIENSTVERLENER EN SOORT OPDRACHT

Regelgeving Werkzaamheden	Wetgeving				Verordeningen						Nadere voorschriften			Praktijkhandreikingen				Beroepsregels				
	WAB	Wet Tucht recht Accountants	WTA	BTA	VGBA	VIO	VAO	Kwaliteitsbeoordelingen	Ledengroepen	NVKS	NV NOCLAR	NV COS	NBA-handreikingen ¹	NBA Alerts	Toolkit	Voorbeeldteksten	Beroepsregels fiscalisten	Beroepsregels juristen	Beroepsregels EDP-auditors	Beroepsregels Agro bedrijfsadviseurs	Beroepsregels overig	
Dienstverleners																						
a. Openbaar accountants	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	x	x	x	x	x	
b. Intern accountants	v	v	x	x	v	x	x	v	v	v	v	v	?	?	x	v	x	x	x	x	x	
c. Overheidsaccountants	v	v	x	x	v	x	x	v	v	v	v	v	?	?	x	v	x	x	x	x	x	
d. Accountants in business	v	v	x	x	v	x	x	v	v	v	v	v	?	?	x	x	x	x	x	x	x	
e. Fiscalisten	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	x	x	x	
f. Juristen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	x	x	
g. EDP-auditors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	x	
h. Agro bedrijfsadviseurs	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	
i. Overige dienstverleners	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	
Assurance opdrachten																						
1. OOB controles	v	v	v	v	v	v	v	v	x	x	v	v	v	v	?	v	x	x	x	x	x	
2. Wettelijke controles	v	v	v	v	v	v	v	v	x	x	v	v	v	v	?	v	x	x	x	x	x	
3. Vrijwillige controles	v	v	x	x	v	v	x	v	x	v	v	v	v	v	?	v	x	x	x	x	x	
4. Statutaire controles	v	v	x	x	v	v	x	v	x	v	v	v	v	v	?	v	x	x	x	x	x	
5. Beoordelingsopdrachten	v	v	x	x	v	v	x	v	x	v	v	v	v	x	?	v	x	x	x	x	x	
6. Toekomstgerichte informatie	v	v	x	x	v	v	x	v	x	v	v	v	v	x	?	x	x	x	x	x	x	
7. Bijzondere opdrachten ²	v	v	x	x	v	v	x	v	x	v	v	v	v	x	x	x	x	x	x	x	x	

¹ Inclusief Handreiking permanente educatie

² Subsidie, loonsom, verzekerd belang, samengevat financieel overzicht en overige verklaringen

Regelgeving Werkzaamheden	Wetgeving				Verordeningen						Nadere voorschriften			Praktijkhandreikingen				Beroepsregels				
	WAB	Wet Tucht recht Accountants	WTA	BTA	VGBA	VIO	VAO	Kwaliteitsbeoordelingen	Ledengroepen	NVKS	NV NOCLAR	NV COS	NBA-handreikingen ¹	NBA Alerts	Toolkit	Voorbeeldteksten	Beroepsregels fiscalisten	Beroepsregels juristen	Beroepsregels EDP-auditors	Beroepsregels Agro bedrijfsadviseurs	Beroepsregels overig	
Aan assurance-gerelateerde opdrachten																						
8. Specifieke werkzaamheden	v	v	x	x	v	x	x	v	x	v	v	v	v	x	x	v	x	x	x	x	x	
9. Samenstellingsopdracht	v	v	x	x	v	x	x	v	x	v	v	v	v	x	x	v	x	x	x	x	x	
Overige opdrachten																						
10. Transactiegerelateerde adviesdiensten	v	v	x	x	v	v	x	v	x	v	v	v	v	x	x	x	x	x	x	x	x	
11. Administratieve dienstverlening	v	v	x	x	v	x	x	x	x	x	v	x	v	x	x	x	x	x	x	x	x	
12. Belastingaangiften	v	v	x	x	v	x	x	v	x	v	v	x	v	x	x	x	v	x	x	x	x	
13. Adviezen accountants ³	v	v	x	x	v	x	x	v	x	v	v	x	v	x	x	x	x	x	x	x	x	
14. Adviezen fiscalisten	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	x	x	x	
15. Adviezen juristen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	x	x	
16. Adviezen EDP-auditors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	x	
17. Adviezen Agro bedrijfsadviseurs	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	x	x	
18. Adviezen overige	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	v	

Legenda: v = van toepassing
x = niet van toepassing / niet beschikbaar
? = nader in te vullen door NBA

³ Administratieve organisatie, management rapportage, automatisering, bedrijfskundige adviezen en etc.